

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY  
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW  
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO  
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

**JĘZYK POLSKI**



**Informacje dla ucznia**

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 24).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

Etap: wojewódzki

**Czas pracy:  
90 minut**

**WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA**

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	<b>Razem</b>
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	1	1	2	1	2	1	3	2	4	4	3	3	3	1	2	2	1	2	2	3	14	<b>60</b>
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																									

**Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: 54.**

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....
3. Członek komisji weryfikujący pracę – .....

**Tekst do zadań 1 - 2. Odpowiadaj na podstawie tekstu w sposób poprawny językowo.**

**Maria Jarymowicz<sup>1</sup> AKORDY SERCA**

1. [...] Ile emocji rozróżniają specjaliści w swych badaniach? Najczęściej sześć: strach, wstręt, złość, radość, smutek, zdziwienie. Doprawdy niewiele! [...] Listy emocji powstały w związku z poszukiwaniami reakcji uniwersalnych. [...] Wykryto kilka typów emocjonalnego reagowania wspólnych dla wszystkich ludzi, niezależnie od kultury, w jakiej żyją. Na czym oparte było to odkrycie? Głównie na wspólnocie ekspresji mimicznej, rozpoznawalnej bez względu na szerokość geograficzną. Fakt, że można nieomylnie odczytać w różnych ludzkich twarzach przerażenie, rozbawienie czy obrzydzenie, uznano za wspólnotę gatunkową i podstawę taksonomii<sup>2</sup> emocji. Ale trzeba dodać: emocji podstawowych, uniwersalnych, wrodzonych, pojawiających się już w pierwszej fazie życia, wyznaczających dalsze sposoby przeżywania świata. [...]

2. Repertuar podstawowych emocji jest wąski w porównaniu z całym bogactwem uczuć, jakie mogą pojawić się w naszym doświadczeniu. Możemy przeżywać zawiść, podziw czy wzruszyć się czyjąś delikatnością. Ale nie wszyscy je odczuwają. Bo zdolność do zróżnicowanych uczuć wymaga rozwoju osobowości i coraz to nowych predyspozycji. Smutek po stracie kogoś bliskiego może być udziałem każdego. A do radości z czyjogoś sukcesu można nie być zdolnym. [...] Znacząca część takich reakcji emocjonalnych możliwa jest dzięki społecznemu uczeniu się i własnym refleksjom na temat sensu świata. [...]

Na podstawie: Maria Jarymowicz *Akordy serca*  
<http://www.charaktery.eu/artukul/akordy-serca> Dostęp: [17.01.2017]

<sup>1</sup> Maria Jarymowicz – profesor Uniwersytetu Warszawskiego, psycholog

<sup>2</sup> taksonomia – klasyfikowanie, porządkowanie

**Zadanie 1. (0-1)**

**Dlaczego emocje wskazane w akapicie 1. należą do listy podstawowych?**

.....  
.....  
.....

**Zadanie 2. (0-1)**

**W oparciu o akapit 2. podaj trzy źródła bogactwa uczuć u człowieka.**

.....  
.....  
.....

**Zadanie 3. (0-1)**

**Przyporządkuj wskazane rzeczowniki (1- 3) do przypadków (A, B, C, D), w których wystąpiły one w zdaniu *Listy emocji powstały w związku z poszukiwaniami reakcji uniwersalnych.***

Rzeczownik	Przypadek
1. emocji	A. biernik
2. związku	B. narzędnik
3. poszukiwaniami	C. dopełniacz
	D. miejscownik

**Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych:**

- A. 1A, 2D, 3B
- B. 1C, 2D, 3B
- C. 1C, 2B, 3D
- D. 1A, 2C, 3B

#### **Tekst do zadań 4 – 6.**

#### ***Tadeusz Różewicz LAMENT***

(1) Zwracam się do was kapłani  
nauczyciele sędziowie artyści  
szewcy lekarze referenci  
i do ciebie mój ojcze  
Wysłuchajcie mnie.

(2) Nie jestem młody  
niech was smukłość mego ciała  
nie zwodzi  
ani tkliwa biel szyi  
ani jasność otwartego czoła  
ani puch nad słodką wargą  
ni śmiech cherubiński  
ni krok elastyczny

(3) nie jestem młody  
niech was moja niewinność  
nie wzrusza  
ani moja czystość  
ani moja słabość  
kruchość i prostota

(4) mam lat dwadzieścia  
jestem mordercą  
jestem narzędziem  
tak ślepym jak miecz  
w dłoni kata  
zamordowałem człowieka [...]

(5) Okaleczony nie widziałem  
ani nieba ani róży  
ptaka gniazda drzewa  
świętego Franciszka  
Achillesa i Hektora  
Przez sześć lat  
buchał z nozdrza opar krwi  
Nie wierzę w przemianę wody w wino  
nie wierzę w grzechów odpuszczenie  
nie wierzę w ciała zmartwychwstanie.

Tadeusz Różewicz, *Lament*. W: *Poezje zebrane*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1971, s. 10.

**Zadanie 4. (0-1)**

Oceń, które stwierdzenie dotyczące wiersza Tadeusza Różewicza jest fałszywe. Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Celem nadawcy utworu jest podzielenie się tym, co dręczy jego duszę.	F
2.	Zawarte w ostatnich wersach zaprzeczenie jest świadectwem utraty wiary.	F
3.	W wierszu wypowiada się młody mężczyzna, który zwraca się do wielu dorosłych.	F
4.	Wydarzeniem historycznym, które miało wpływ na bohatera wiersza była II wojna światowa.	F
5.	Wiersz jest przykładem liryki pośredniej, gdyż podmiot liryczny ukrywa swoje emocje pod opisem swojego wyglądu.	F

**Zadanie 5. (0-1)**

Wyjaśnij, na czym polega znaczenie kontrastu między wiekiem bohatera wiersza a jego doświadczeniem.

.....  
 .....  
 .....

**Zadanie 6. (0-2)**

Oceń poprawność podanych stwierdzeń. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	W 5. części wiersza występuje złożenie.	P	F
2.	W części 3. występuje orzeczenie imienne.	P	F
3.	Wszystkie czasowniki w 4. części wiersza są niedokonane.	P	F
4.	W 2. części wiersza dwukrotnie występuje ubezdzwięczniecie wewnątrzwyrazowe.	P	F

**Tekst do zadań 7 - 10****Adam Ziemiński MODLITWA KOŃCA MOJEGO WIEKU**

(1) Ty, który śmieszne kawki  
 nauczyłeś latać  
 Ty, który jesteś z tego  
 i nie z tego świata

Uchowaj dzisiaj od nienawiści  
 Moje serce, moje oczy, moje myśli

(2) Ty, który stworzyłeś  
 jaśminu gałązkę  
 Ty, który orzech włoski  
 zawiązujesz w piąstkę

Zachowaj dzisiaj od nienawiści  
 Moje serce, moje oczy, moje myśli

(3) Ty, który ciepłym słońcem  
napelniasz mieszkania  
Ty, który dałeś nam  
trudne przykazania

Uratuj dzisiaj od nienawiści  
Moje serce, moje oczy, moje myśli

(4) Ty, który kaczeńce  
wymyśliłeś dla nas  
A żaby nauczyłeś  
nocnego kumkania

Odwróć dzisiaj - proszę - od nienawiści  
Moje serce, moje oczy, moje myśli

(5) Ty, który do morza  
prowadzisz swe rzeki  
Ty, który zmęczonym  
zamykasz powieki

Nachyl dzisiaj - proszę - w stronę miłości  
Moje serce, moje myśli, moje oczy

Adam Ziemianin, *Modlitwa końca mojego wieku.*  
<http://www.tekstowo.pl> Dostęp: [ 6.11.2016]

### Zadanie 7. (0-1)

**W jaki sposób o świecie mówi podmiot liryczny?**

- A. Z tęsknotą i zwątpieniem.
- B. Ze smutkiem i rezygnacją.
- C. Z zachwytem i wdzięcznością.
- D. Ze zdziwieniem i obojętnością.

### Zadanie 8. (0-2)

**Jakie cechy mają człowiek, świat i Bóg w utworze Adama Ziemianina? Do każdego pojęcia dopisz po dwa określenia.**

	pojęcie	cecha
A.	człowiek	<ul style="list-style-type: none"><li>• .....</li><li>• .....</li></ul>
B.	świat	<ul style="list-style-type: none"><li>• .....</li><li>• .....</li></ul>
C.	Bóg	<ul style="list-style-type: none"><li>• .....</li><li>• .....</li></ul>

**Zadanie 9. (0-1)**

Adam Ziemianin zatytułował swój utwór *Modlitwa końca mojego wieku*, ponieważ

- A. treść pochodzi z głębi serca i wyraża pełne oddanie się Bogu w czasach pełnych zła.
- B. utwór jest przeznaczony do wygłaszania w kościele.
- C. utwór powstał w momencie zagrożenia życia.
- D. tematem utworu jest opis stwarzania świata.

**Zadanie 10. (0-3)**

Z podkreślonych wersów wiersza wybierz trzy wyrazy pochodne. Zapisz je w formie słownikowej, a następnie uzupełnij tabelę.

Lp.	Wyraz pochodny	Podstawa słotwórcza (temat słotwórczy)	Formant
1.			
2.			
3.			

**Zadania 11 – 14 dotyczą powieści Markusa Zusaka, ZŁODZIEJKA KSIĄŻEK.****Zadanie 11. (0-2)**

Kto i kiedy po raz pierwszy użył określenia *złodziejka książek*? Odpowiedzi nadaj postać jednego zdania pojedynczego.

.....

.....

.....

**Zadanie 12. (0-4)**

Jakie znaczenie miały książki w życiu Liesel? Odwołując się do powieściowych faktów, podaj cztery różne przykłady.

- 1. przykład .....
- 2. przykład .....
- 3. przykład .....
- 4. przykład .....

**Zadanie 13. (0-4)**

Odwołując się do treści książki, uzupełnij tabelę.

Lp.	Kolor	Element otoczenia powodujący dostrzeżenie koloru przez Śmierć	Okoliczności pojawienia się Śmierci w życiu Liesel (związane z danym kolorem)
1.	biały		
2.			Rozbicie się samolotu na nadrzecznych łąkach powoduje śmierć angielskiego pilota.
3.		ogień	

**Zadanie 14. (0-3)**

Podaj trzy przykłady z powieści świadczące o tym, że Rudy Steiner był wielbicielem Jesse'ego Owensa.

1. sytuacja .....
2. sytuacja .....
3. sytuacja .....

**Zadania 15 – 18 dotyczą dramatu Sofoklesa, ANTYGONA.****KREON**

[...] Tak więc wypada strzec prawa i władzy

I nie ulegać niewiast samowoli.

Jeśli upaść, to z ręki paść męskiej,

Bo hańba doznać od niewiasty klęski. [...]

**HAJMON**

[...] Mam ja tę wyższość nad tobą, że mogę

Poznać, co ludzie mówią, czynią, ganią.

Bo na twój widok zdejmuję ich trwoga

I słowo, ciebie rażące, zamiera.

A więc cichaczem przyszło mi wysłuchać,

Jak miasto nad tą się żali dziewicą.

Że ze wszech niewiast najmniej ona winna,

Po najzacniejszym czynie marnie kończy. [...]

**KREON**

A więc w mym wieku mam mądrości szukać

I brać nauki u tego młokosa?

**HAJMON**

Nauki słuszne, a jeśli ja młody,

To na rzecz raczej, niż wiek, baczyć trzeba.

**KREON**

Na rzecz, niesfornym która cześć oddaje?

**HAJMON**

Ni słowem śmiałym cześć taką zalecać.

**KREON**

A czyż nie w taki błąd popadła tamta?

**HAJMON**

Przeczy głos ludu, co mieszka w Teb grodzie.

**KREON**

Więc lud mi wskaże, co ja mam zarządzać?

**HAJMON**

Niemal jak młodzian porywczy przemawiasz.

**KREON**

Sobie czy innym gwoli ja tu rządę?

**HAJMON**

Marne to państwo, co li panu służy.

**KREON**

Czyż nie do władcy więc państwo należy?

**HAJMON**

Pięknie byś wtedy rządził... na pustyni.

**KREON**

Ten, jak się zdaje, z tamtą dziewczką trzyma.

**HAJMON**

Jeśli ty dziewczką; o ciebie się troskam.

**KREON**

Z ojcem się swarząc, o przewrotny synu?

**HAJMON**

Bo widzę, że ty z drogi zbaczasz prawej.

**KREON**

Błądź ja strzegąc godności mej władzy?

**HAJMON**

Nie strzeżesz – władzą pomiatając bogów.

**KREON**

O niski duchu, na służbie kobiety!

**HAJMON**

Lecz w służbie złego nie znajdziesz mnie nigdy.

**KREON**

Cała twa mowa jej sprawy ma bronić.

**HAJMON**

Twej sprawy, mojej i podziemnych bogów.

Sofokles, *Antygona*. Tłum. K. Morawski. Iskry, Warszawa 1985, s. 36-39.

### Zadanie 15. (0-3)

Na podstawie rozmowy Kreona i Hajmona sformułuj po trzy argumenty, które wyrażają ich poglądy na temat władzy.

Lp.	Poglądy Hajmona	Poglądy Kreona
1.		
2.		
3.		

### Zadanie 16. (0-3)

Konflikt Antygony z Kreonem rozgrywa się na trzech płaszczyznach. Przedstaw ich racje w każdej z nich.

Płaszczyzna konfliktu	Racje Kreona	Racje Antygony
prawo boskie a ludzkie		
jednostka a społeczeństwo		
uczucie a rozum		



**Zadanie 17. (0-1)**

Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1., 2. albo 3.

Chór w *Antygonie* Sofoklesa pełni

A.	istotną funkcję,	ponieważ	1.	jego przedstawiciele nie biorą udziału w wydarzeniach, są tylko ich świadkami.
			2.	zapowiada i komentuje wydarzenia, ocenia sytuacje i bohaterów, poucza.
B.	mało znaczącą funkcję,		3.	wprowadza wydarzenia, ale się do nich nie odnosi.

**Zadanie 18. (0-2)**

Wpisz odpowiednie określenia z ramki do wymienionych elementów dramatu antycznego.

epeisodion, katharsis, prolog, parodos, exodos, stasimon, fatum
---

1. .... – pierwszy występ chóru
2. .... – dialogi lub monolog postaci
3. .... – pieśń chóru wykonywana pomiędzy wypowiedziami aktorów

**Zadanie 19. (0-2)**

Z każdego wyrazu pokrewnego wypisz rdzeń.

drewienko	drzewce	drewniak	drwalnia
.....	.....	.....	.....

**Zadanie 20. (0-1)**

Wskaż szereg, w którym zostały prawidłowo oddzielone końcówki od tematu fleksyjnego.

- A. kompute-r, paprotk-a, masło-Ø
- B. komputer-Ø, paprot-ka, mas-ło
- C. komput-er, paprotka-Ø, masł-o
- D. komputer-Ø, paprotk-a, masł-o

**Zadanie 21. (0-2)**

W podanych zdaniach wpisz znak „X” w kratkę obok prawidłowego zapisu. Wyjaśnij zasady pisowni.

A. *Czarna śmierć* to termin określający jedną z największych epidemii  epidemi  w dziejach ludzkości.

.....

B. Na języku polskim nauczyliśmy się o greckiej epopeji  epopei .

.....

**Zadanie 22. (0-2)**

Zmień szych wyrazów tak, aby uniknąć dwuznaczności.

A. Pożyczyłem książkę koleżance, która miała ostatnio świetne recenzje.

.....

B. Na obrazie Józefa Chełmońskiego widać chłopca jedzącego zupę i bociana.

.....





